



S tím, jak sílí mezinárodní tlak „demokratického tábora“ proti tzv. „táboru zlých“ a nátlak některých domácích politiků států střední Evropy na definitivní souhlas s vybudováním jednostranných projektů tzv. americké protiraketové obrany, je logické, že se čím dál více objevují mediální reakce a výstupy, mající za cíl co nejvíce poškodit a v očích veřejnosti negativně vykreslit Rusko – v současné době jedinou evropskou velmoc, která se vůči plánům Spojených států velmi ostře vymezuje. Můžeme sledovat, jak se stěžejním argumentem stává mantra, vytahující z propadliště dějin Sovětský svaz.

Rusko bezpochyby vnější atributy Sovětského svazu dodnes zachovává, vzpomeňme na hymnu, nebo připomeňme, jaký postoj k sovětské době většina ruských občanů zastává (a objektivně je nutno uznat, že například kladné vnímání Stalina bude potřebovat ještě dlouhé působení kritické historiografie), bolševické publikační metody a demagogický styl však paradoxně sledujeme u největších „rusobijců.“

K Rusku je nutno, tak jako k většině věcí, přistupovat kriticky. Navzdory všem současným ruským historickým reminiscencím, rozpakům ze záležitostí jako je Čečensko a Beslan, nebo zdánlivě neproniknutelnému hávu tajemství okolo vražd Litviněnka, Politkovské (byť nikdy nic dokázáno nebylo a zároveň mějme na paměti, jakým silně zkresleným způsobem byly tyto záležitosti prezentovány ve většině velkých západních médií), si ale uvědomme, že Rusko pro Evropu do budoucna představuje objektivního spojence. Nejde jen o obchodní spolupráci, ale především úzké spojenectví. Vymezování se Evropy vůči Rusku (například tak, jak navrhuje kandidát na amerického prezidenta McCain, a sice jakousi „Ligu demokracií“), do budoucna zavání geopolitickou katastrofou, vehnáním Ruska do náruče Číny a zmenšení významu Evropy na pouhý politicky centralizovanou oblast výměny zboží a přívazek USA.

Protiruská hysterie, kterou nás krmí některá média, často nabývá značně obskurních podob. Pravidelně je vedena na rovině naprosto nenávislného šovinismu, který v jiných případech (když je namířen jiným směrem, než proti Rusku), ti samí lidé tvrdě odsuzují. Články pánů Petráčka, Kostlána, Steigerwalda, velice často i Bohumila Doležala, jsou důvěrně známé. Zkusme si představit stejnou rétoriku (opravdu jen pro ilustraci) v případě Židů, Romů, příslušníků národnostních menšin, Němců – výše vyjmenování by byli první, kdo by ji zkritizoval, mnozí by rovnou bili na poplach. A nutno podotknout, že správně. Přesto se šovinismus stává vítanou zbraní v případě, když jde o to vymezit se proti silám, narušujícím plán na „nový světový řád“ globálního vítězství demokracie a neomezené vlády nadnárodního kapitálu. Pokrytectví k pohledání.

Shrňme si tedy v bodech „argumentaci“ rusobijců a pokusme se poukázat na vnitřní rozpornost, často nelogičnosti a demagogii jejich tvrzení:

1/ Rusko není součást „Západu“

Formulace, která zní téměř jako klišé. Navenek logická, ve skutečnosti vágní. Otázka

„můžeme počítat Rusko do Západu?“ totiž připomíná otázku „co to je sociologie?“ Nabízí se ihned snadná odpověď, která nás však záhy vrhá do pasti tak nešťastných definic kruhem. „Sociologie je věda o společnosti“ a „Rusko není Západ, protože je Východ“, zní nejčastější odpovědi na vytčené otázky. Odpovědi jsou ovšem bezcenné, neboť neobsahují základní definice co to je společnost a co je, co představuje (v našem případě) „Západ“. Přitom pojetí západ vs. východ (do kterého počítáme Rusko) je definicí v kategorii pojmů studené války a tak se nabízí otázka, zda má v dnešním době smysl.

Stejně tak teorie politologů a teoretiků mezinárodních vztahů, které Rusko staví do opozice vůči Západu (jehož centrum má představovat Amerika) jsou pouhou konstrukcí. Proti Samuelu Huntingtonovi můžeme stejně dobře postavit Oswalda Spenglera, nebo Reného Guenona. Spíše bude lepší jít ke kořenům věcí a dívat se na něj pragmatičtějším pohledem dneška.

Je pravda, že pravoslavné Rusko je dědicem východořímské Říše, nese v sobě kulturní odkaz Byzance více, než kdo jiný a že z historie víme o rozkolu mezi Západem (latinským) a Východem (byzantským). Jsou však rozdíly, které k odcizení Západu a Východu vedly natolik stěžejní, aby tyto dělaly protikladnými? Jistě nikoli. Představují daleko menší rozdíly, než které jsou mezi dnešním Západem a Tureckem, či Izraelem, které jsou mnohými za součást „západní civilizace“ dokonce přímo považovány.

Rusko nemůžeme od evropských dějin oddělit. Byl snad například Alexandr I. Kočovným tatarem? Nikoli. Byl zásadním spojencem protinapoleonské koalice. Dovedeme si představit porážku Osmanské říše bez ruského zničení Tatarů? A ruská kultura a literatura, nepředstavují jména jako Gogol, Puškin, Lermontov, Tolstoj, Dostojevský, Prokopjev, Okudžava, Solženicyn mnohdy kulturní idoly pro západní umělce a intelektuály?

Mezi Západem a Východem (pravoslavným kulturním okruhem, jehož největším zástupcem je Rusko) rozdíly jsou, ale ty je spíše než k odcizení předurčují ke vzájemné spolupráci. Rusko je nezbytnou (i když často svébytnou) součástí evropské kultury a civilizace.

2/ Dnešní Rusko je přímým nástupcem SSSR

Zahraničně-politické vztahy Ruské federace představují v současné době nejpálčivější problém, jde zejména o ruskou politiku vůči pobaltským zemím. Přes všechny nedostatky však i ta největší současná prezíravost nepředstavuje nijak výjimečnou záležitost, vymykající se z běžného standardu nátlakové mezinárodní politiky.

Ruská federace nástupcem Sovětského svazu není. Existuje zde kontinuita v některých vnějškových atributech, ale ta v určitém ohledu existovala i poválečném Německu, které bylo poraženým a okupovaným státem. Nelze Rusku předhazovat kontinuitu se SSSR (přičemž se obecně myslí politické vraždy, totalita, imperiální snahy) kvůli shodné hymně, bývalých agentech KGB v bezpečnostních složkách, nebo konfrontačním projevům ruské generality.

Pohled Rusa na SSSR musí být logicky jiný, než pohled středoevropana a to i za situace, kdy oba odkaz politický SSSR odmítnou. To však neznamená, že přes politické vraždy a genocidní

charakter vlády Lenina a Stalina nemůže v 60 letech existence Svazu spatřovat nějaká pozitiva. Dějiny nejsou jen dějinami politických dohod, válek, genocid a poprav, ale také „malými“ dějinami lidských vztahů a zdánlivě obyčejných osudů. To, že je určitou částí střeoevropské veřejnosti osvobozovací akce Rudé armády vnímána jako přelití z jedné okupace do druhé není univerzální výklad dějinného okamžiku, ale konkrétní pohled (oprávněný) konkrétních lidí. Pro ruského občana, který pamatuje rozmezí let 1941-1945 představuje Velká vlastenecká válka jednu z největších kapitol vlastní historie.

Není to Rusko, kdo dnes ožívuje rétoriku studené války, to pouze reaguje na rétoriku, vnučenou neokonzervativci a politickými silami, které usilují o vlastní, „americkou cestu“ vztaženou na celý svět. Jak jinak se bavit s takovým Johnem McCainem, který prohlašuje, jak by nejradyji Rusko vyloučil z G8 a založil si jakousi Ligu, pomocí níž by obcházel OSN, nebo s jeho poradci, kteří jezdí po Gruzii a štvou místní obyvatele proti Ruské federaci? Negativní reakce na plán rozmístit americký radar a rakety ve střední Evropě je logickou odpovědí na ohrožení a Rusko to tak vnímá. Případné omezení dodávek ropy není „ruské křupanství“, ale asymetrická reakce na možné ohrožení. Rozmístění raket v kaliningradské oblasti (v případě realizace amerického plánu) bude představovat opatření symetrické. Realita mezinárodní politiky. Dnešní Rusko není tím, kdo ve světě zvyšuje napětí a roztáčí nové kolo zbrojení.

Stačí srovnat současný vojenský rozpočet Ruska a Spojených států. Počet zahraničních vojenských základen a počet vojáků na nich. Rusko vyjma Čechenska nevede po světě vojenská dobrodružství, motivovaná mesiášskými snahami, nepomáhá budovat nové státy na základě protiprávních a zločinných válek, respektuje mezinárodní právo a neospravedlňuje vojenské operace důvody, u kterých se později prokáže, že byly lživé.

3/ V Rusku není demokracie, odpůrci jsou zavírání a terorizování

Politický systém Ruské federace skutečně není liberální demokracií „západního typu.“ Ale kdo bude rozhodovat, který systém správný je a který není? V otázce „správnosti“ politického systému se nemůžeme spoléhat na existenci „objektivního poznání“. Liberální demokracie není nic, co by mělo být „nastoleno“ v rámci nějakého plánu, pouze systémem, na kterém se západní společnost momentálně shodla, že je pro ni nejvhodnější.

Současná specifická ruská demokracie (Vladimír Putin často označoval ruskou demokracii za „nejlepší“) spočívá na jistých základech, ale nerozlučně také vychází z určitých daností a historických souvislostí. Za prvé; Rusko prodělává stále určitou konsolidaci a k čemu by liberální demokracie vedla, bylo vidět za Borise Jelcina. Za druhé se dostáváme k otázce, zda máme právo univerzalisticky kritizovat „špatnost“ nějakého režimu v situaci, kdy režim svou filosofii nevyváží a doma je většinou obyvatelstva confirmován. Přesně to je příklad dnešního Ruska. Ať kritici a pozorovatelé nazývají ruský politický systém diktaturou, autoritativní demokracií, technokracií, či novým carismem, podstatné je, že „režim“ má drtivou podporu. Více než 70% hlasů pro Medvěděva, Putinova člověka, který dopředu deklaroval pokračování linie, je více než výmluvný důkaz.

Perzekuce disidentů je často spíše přáním některých médií, než realitou. Představitel opozice

Gary Kasparov v Rusku veřejně působí bez výraznějších problémů, jeho zatčení v nedávné době bylo spíše reakcí na vyhocenou situaci (Kasparov se nacházel v centru zakázané demonstrace a záhy byl propuštěn). Putinův „krátký proces“ s oligarchy, zejména Chodorkovským, nutno naopak vnímat jako pozitivní a nutný krok ke stabilizaci země. Boris Jelcin dal některým oligarchům příliš volného prostoru. Těm oligarchům, kteří vidí v zisku základní imperativ žití a nejraději by celý svět proměnili v jeden velký globální trh. Tento postoj dnes reprezentují kliky, stojící v pozadí celé americké zahraniční politiky a některé zdroje naznačují, že před lety mnoho nezbyvalo a podobnou cestou se vydalo i Rusko. Zásah proti oligarchům byl státnický krok, který České republice v první polovině devadesátých let z dnešního pohledu citelně chyběl.

4/ „Nesmrtelný“ ruský bolševismus

Rusko komunismus nestvořilo, ale stalo se jednou z jeho největších obětí. Slučovat činy SSSR s dnešním Ruskem je stejné logiky, jako považovat Němce za potenciální nacisty. Často se navíc používá neférová argumentace, kdy se dnešním Rusům předhazuje kontinuita s bolševismem a přitom se zapomíná, že bolševické zločiny páchali rovnoměrně nejenom tehdejší obyvatelé dnešní Ruské federace, ale stejně tak dnešní Ukrajiny, Běloruska, Gruzie, či zauralských oblastí. Nicméně Gruzie je dnes atlantický spojenec, Ukrajinu se mezinárodní společenství snaží vehementně dostat do NATO a tak se poctivá argumentace nehodí a raději se zločiny, dějící se na území CELÉHO Sovětského svazu vztahují na dnešní Rusko, případně Rusy.

V České republice, kde zejména v padesátých letech nesli sověští poradci nemalý vliv na rozpoutání politických vražd, procesů a mašinérie strachu se snad z pohodlnosti, snad účelově, podceňuje vliv, domácí, české komunistické strany. Padesátá léta byla poznamenána činností Sovětů velmi silně, ale normalizace a doba následující? Hlavní úlohu hráli Češi a Slováci, českoslovenští komunisté. Házet veškerou vinu za komunistická příkoří na Rusko a zapomínat na to, že spousta věcí vyšla od nás samotných (straničtí a státní představitelé úplné loutky nebyly) je pokrytecké. Proto je velice zajímavé, že v zásadě největšími současnými bojovníky proti Rusku nejsou tehdy perzekuovaní lidé, ale ti, kteří se nemalý čas spoluprací s komunismem sami kompromitovali. Dnes sedí v dozorčích radách, poslaneckých lavicích za povětšinou nelevicové strany a píší štvavé články.

5/ Rusové jsou barbaři

Pátý mýtus už je spíše jen neextrémnější reakcí, ke které se fanatičtí propagandisté uchylují buď v největší nouzi, zlosti, nebo běžně ti primitivnější z nich. Platí to, co bylo napsáno na začátku – tuto expresivní a urážlivou šovinistickou rétoriku účelově používají často jednak ti, o kterých bylo pojednáno v předešlém odstavci a ti, kteří oficiálně boji proti nacionalismu, šovinismu a nesnášenlivosti „zasvětili svou činnost.“